

BİLECİK HALKEVİ ŞUBELERİ VE FAALİYETLERİ¹ Esin YÜZBAŞI²Bayram AKÇA³**ÖZ**

Halkevleri ilk olarak 19 Şubat 1932 tarihinde 14 il merkezinde açılmıştır. Halkevleri her zaman ülkeye ve millete hizmet etmek düşüncesiyle hareket etmiştir. Halkevleri kurulduğu yerin tarihi ve halkın eğitimi ile ilgilenmiş, köylü ile şehirli kaynaşmasını sağlamış ve halka sosyal yardım duygusunu kazandırmıştır. 19 Şubat 1932 tarihli ilk açılışa yetişemeyen Bilecik Halkevi 24 Haziran 1932 tarihinde açılmıştır. Açıldığında çalışmalarına 1-Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi, 2-Temsil Şubesi, 3-Spor Şubesi, 4-İçtimaî Yardım Şubesi, 5-Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, 6-Kütüphane ve Yayın Şubesi, 7-Köycüler Şubesi ile başlamış, 1934 yılında Güzel Sanatlar Şubesi de açılmış ancak Müze ve Sergi Şubesi Bilecik Halkevi Şube kolları arasında yer almamıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkevi, Bilecik, Bilecik Halkevi, Halkevi Şube Faaliyetleri.

BRANCHES AND ACTIVITIES OF BİLECİK PUBLIC HOUSE**ABSTRACT**

Public Houses were first established in fourteen city centers on February 19th, 1932. Public houses have always been intended to serve the country and its people. Public houses were concerned with the history of their site of establishment and people's education, as well as facilitating the socialization of countrymen with townsmen and providing public with a sense of cooperation. Bilecik Public House, which failed to go into operation on the day of its intended opening to take place on February 19th, 1932, started service on June 24th, 1932. Upon its opening, it began activities in the following seven branches: 1-Language History and Literature Branch, 2-Stage Play Branch, 3-Sports Branch, 4-Social Aid Branch, 5-Public Classes and Courses Branch, 6-Library and Publication Branch, and 7-Village Branch. Fine Arts Branch was founded in 1934; however, Museum and Exhibition Branch did not appear among the departments of Bilecik Public House.

Keywords: Public Houses, Bilecik, Bilecik Public House, Branch Activies of Public House.

¹ Bu çalışma Esin Yüzbaşı'nın 2015 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde kabul edilen "Bilecik Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951)" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Esin Yüzbaşı, mail: esinn-38@hotmail.com

³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Prof.Dr.Bayram Akça, mail: abayram@mu.edu.tr

Giriş

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu halkevleri yapılan inkılâpların, yürürlüğe konulan değişikliklerin halka ulaştırılması⁴ ve halkın eğitilmesi amacıyla 19 Şubat 1932 tarihinde ilk kez 14 ilde birden çalışma hayatına başlamıştır. Bu halkevleri Ankara, Eminönü, Eskişehir, Afyon, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, İzmir, Denizli, Diyarbakır, Konya, Malatya ve Samsun'dur.⁵

Atatürk'ün halkçı düşüncesinin bir ürünü olan halkevleri⁶herşeyden önce bir evdir. Aynı kandan gelen insanların toplandığı yer ev, aynı kültürden gelen insanların toplandığı yer de halkevleridir. Burada aydın ile halk bir araya gelmiş⁷ ve bir bütün oluşturmuştur. Ayrıca halkevleri karşılıksız hizmet anlayışını benimseyen⁸ okuma bilenler için okutma, bilmeyenler için öğrenme yerleridir.⁹

CHP'nin Cumhuriyetçilik, Ulusçuluk, Halkçılık, Lâiklik, Devletçilik ve Devrimcilik prensipleri içinde çalışan halkevlerinin kapıları partiye açıktır, ancak kişinin, Halkevi Yönetim Kurulu ile şube yönetim komitelerine üye olabilmesi için CHP'ye üye olması şarttır.¹⁰ Halkevlerinin görevlerini yerine getirebilmesi, bütün eleman ve organlardan istifade edebilmesi¹¹ ve her türlü kapasite ve isteklere göre her yurttaşın beğeneceği bir alan bulabilmesi için Halkevleri dokuz şubeye ayrılmıştır.¹²

Bu şubeler şunlardır:

- 1-Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi
- 2-Güzel Sanatlar Şubesi
- 3-Temsil Şubesi
- 4-Spor Şubesi
- 5-İçtimaî Yardım Şubesi
- 6-Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi
- 7-Kütüphane ve Yayın Şubesi

⁴ Anıl Çeçen, **Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri**, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1990, s. 87.

⁵ **CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942**, s.3.

⁶ Anıl Çeçen, 'Atatürk'ün Kurduğu Halkevleri', **Atatürk ve Halkevleri**, Ankara, 1974, s. 89.

⁷ Mustafa Ergün, **Atatürk Devri Türk Eğitimi**, Ocak Yayınları, Ankara, 1997, s. 155.

⁸ Nazif, Karaçam, "Halk Aydını Açısından Halkevleri ve Ulusal Halk Çalışması Sorunu", **Halkevleri Dergisi**, S. 42, Ankara, 1970, s. 10.

⁹ Nafi, Kansu, "Halkevlerimiz", **Ülkü**, S. 69, Ankara, 1938, s. 214.

¹⁰ **103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, Halkevleri 1932-1935**, s. 11.

¹¹ **103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, Halkevleri 1932-1935**, s. 11.

¹² **BCA**,490.01.847.353.3

8-Köycüler Şubesi

9-Müze ve Sergi Şubesi.

I. Bilecik Halkevi Şube Faaliyetleri

Bilecik Halkevi, halkevlerinin ilk açılışına yetişememiş olup ve 24 Haziran 1932 tarihinde açılarak faaliyetlerine halkevlerinin dokuz kolundan yedi tanesi ile başlama imkânı bulabilmiştir. Bunlar; Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi, Temsil Şubesi, Spor Şubesi, İçtimâî Yardım Şubesi, Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, Kütüphane ve Yayın Şubesi ve Köycüler Şubesidir¹³. Bilecik Halkevi'nde, Güzel Sanatlar Şubesi 1934 yılında açılmış ancak Müze ve Sergi Şubesi açılmamıştır.¹⁴

A. Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi Faaliyetleri

24 Haziran 1932'de açılan bu şubenin komitesi; mektupçu Şeref, idare Heyeti Kâtibi heyeti Necmi ve Muallim Sadık Beylerden oluşmaktadır. Reislik görevini üstlenen mektupçu Şeref Bey olmuştur. Açılan tüm Şubelerin komiteleri gibi bu komite de çalışma programlarını ve bütçelerini tanzim ederek faaliyete başlamıştır. İlk yapılan faaliyetler Tablo 1'de olduğu gibidir.

Tablo 1: 1932 Yılında Bilecik Halkevinde Verilen Konferansların Konuları ve Sayıları¹⁵

Konferans Veren	Konusu	Adedi
Mektupçu Şeref	Türk Tarihi	2
Necmi Bey	Millet ve Tekâmülü	2
Necmi Bey	Türk Edebiyatı	3
Necmi Bey	Türk Dili	2
Necmi Bey	Dinlerin Tekâmülü	2
Necmi Bey	Muhacirini Akvam ve Türklerin Rolü	2
Sacit Bey	İktisat	2
Toplam	7	15

Tablo 1'e bakıldığında verilen 15 konferanstan 11'ini yani konferansların çoğunu Necmi Bey'in verdiği görülmektedir.

1933 yılı faaliyet raporuna göre Bilecik Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin beş konferans vermiş olduğu görülmektedir.¹⁶

1934 yılı faaliyet raporuna baktığımızda da, Bilecik Halkevinin tamiratı dolayısıyla çalışmamış olduğu ve faaliyetlere ara vermek zorunda kaldığı belirtilmektedir. Halkevi tamiratı

¹³Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 7.

¹⁴BCA,490.01.827.268.2.

¹⁵Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

¹⁶Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, s. 19

yapıldığı zaman zarfında, önümüzdeki devreler içinde üye sayısını arttırmak için çalışmalar yapılacağı ifade edilmiştir.¹⁷

1934 yılında Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi azalarının hangi meslek grubundan olduğu Tablo 2’den görülmektedir.

Tablo 2: 1934 Bilecik Halkevi yılı Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi Azalarının Meslekleri ve Sayıları¹⁸

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi	Avukat	Doktor	Muallim	Tüccar	İşçi	Çiftçi	Güzel Sanat	Sair Meslek	Kadın	Kadın	Toplam
	1	1	4	--	--	--	--	4	1	9	10

1935 tarihli faaliyet raporunda ise yapılan faaliyetler şunlardır:

1- Bu şube üye azlığı nedeniyle dil üzerinde çalışmadığı gibi, kelime toplama ve sentaks içinde çalışmamıştır.¹⁹ Şube komitesi tarafından bir yıl zarfında 15 konferans düzenlenmiştir. Bu konferanslara katılan kişi sayısı 3170’dir.²⁰

2- Bu konferanslardan başka temsil şubesinin vermiş olduğu müsamerelerde ev başkanı Şerif Doğu ve kol başkanı T. Fikret Aközer tarafından devrimle ilgili mevzular dâhilinde söylevler verilmiştir.

3- Şube okul öğrencilerini söz söylemeye alıştırmak için her bayramda muhtelif mevzularda hazırladığı söylevleri öğrencilere söyletmiş ve bunlardan başarı gösterenlere ufak hediyeler vermiştir.²¹

4- Şube “Ulusum ve Ülküm” ve “Geceler” adlarında iki yayın hazırlanmış,²² basılmak ve kardeş evlerle, köylülere dağıtmak üzere yayın şubesine vermiştir.

5- Yeni yılda basılmak üzere Bilecik tarihi hazırlanmıştır.²³

1935 yılında Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin verdiği konferanslara ait bilgiler Tablo 3’den görülmektedir.

Tablo 3: 1935 Yılında Bilecik Halkevinde Verilen Konferanslara Ait Bilgiler²⁴

¹⁷Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporlar Hulasaları, s. 22

¹⁸Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s.138-139.

¹⁹Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 5.

²⁰Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporlar Hulasaları, s. 26.

²¹Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 5.

²²Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 5.

²³Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 5.

²⁴Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 5.

Bilecik Halkevi Şubeleri ve Faaliyetleri

Konferans Veren	Konusu	Adedi
Dr. N. Bekir Akyol	-Zehirli Gazlar ve Koruma Çareleri	5
Necmi Güney	-Devlet, Millet, Vatandaş	1
Sacit Bey	-Recep Peker'in İnkılâp Dersleri	1
Şerif Doğu	-Devrim ve Cumhuriyet Halk Partisi -Halkevleri ve Kuruluş Maksudı -CHP Tarihçesi ve Yeni Tüzüğü	6
Tevfik Fikret Aközer	-Devrimde Gösterinin Hizmeti	1
Toplam	7	14

Tablo 3'den görüldüğü üzere genelde konular inkılâp ve Cumhuriyet Halk Partisi üzerinedir. Halkevlerinin kuruluş amaçlarından biri de CHP'nin prensiplerini halkın tabanına yaymak olduğu için yapılan çalışmalar da bu doğrultuda olmuştur.

1935 yılında Bilecik Halkevi Dil, Tarihi, Edebiyat Şubesi tarafından yapılan genel çalışmalar şöyledir:

- Halkevlerinin açılış yıldönümünde yapılan toplantıya 150 yurttaş gelmiştir. Halkevleri hakkında ev başkanı Şerif Doğu ve Dil, Tarih, Edebiyat Kolu Başkanı T. Fikret Aközer tarafından birer söylev verilmiştir. Fuat Güney tarafından Behçet Kemal'in Halkevleri hakkındaki şiiri okunmuştur. Ankara'da yapılan tören radyo ile dinlenerek toplantıya son verilmiştir.²⁵ (23.02.1935)

- Bilecik Halkevinde de Mimar Sinan'ın ölüm yıldönümü sebebiyle toplantı yapılmış ve bu toplantıya 150 kişi gelmiştir. Toplantıda Dil, Tarih ve Edebiyat Kolu Başkanı T. Fikret Aközer tarafından Mimar Sinan ve hayatı hakkında bir söylev verilmesinin ardından toplantıya son verilmiştir.²⁶ (03.04.1935)

- Dil bayramı münasebetiyle yapılan toplantıya 200 yurttaş gelmiş; dil, tarih ve edebiyat şubesi üyesi T. Fikret Aközer ve ilkokul öğretmeni temsil şubesi üyesi Yakup Bulut tarafından 'Dil Devrimi' hakkında birer söylev verilmiştir. (29.09.1935)²⁷

- Cumhuriyet bayramımızın 12. yıl dönümü coşkuyla kutlanmıştır. Halkevi tarafından muhtelif köylerden 500 kişi davet edilmiş, gündüz yapılan törene 2500 yurttaş katılmıştır. Partinin açtığı halk kürsüsünde Halkevi adına Başkan Şerif Doğu ve ilkokul öğretmeni temsil şubesi üyesi Yakup Bulut tarafından birer tane söylev verilmiştir. Kutlama gece de devam etmiş olup bu gece

²⁵Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 15.

²⁶Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 15.

²⁷Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 17.

kuşlamasında köylü konuklar tarafından Ulusal oyunlar düzenlenmiş ve şenlik fişekleri atılmıştır. Ayrıca günün şerefine verilen müsamerede Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi Başkanı T. Fikret Aközer tarafından da bir söylev verilmiştir.(29.10.1935)²⁸

1935 yılında Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin düzenlediği toplantılara ait bilgiler Tablo 4’de verilmektedir.

Tablo 4: 1935 Yılı Bilecik Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin Düzenlediği Toplantılara Ait Bilgiler²⁹

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi	Komite		Şube	
	Toplantı Sayısı	Gelenler	Toplantı Sayısı	Gelenler
	62	183	6	82

1936 yılında verilen konferanslar şu şekilde olmuştur;

- 12.02.1936 tarihinde Bilecik Halkevi’nde inkılâp ve istiklâl konferansları Bursa Parti Başkanı ve Saylavı Dr. Sadi Konuk tarafından verilmiştir. Kötü hava koşullarına ve yolların karla kaplı olmasına rağmen, halka ödev duygusunu ön plana çıkaran güzel bir örnek verdiği Halkevi başkanı Şerif Doğu tarafından belirlenmiştir. Konferanslar Halkevi salonunda verilmiş, her iki konferansta da 300 kişilik salon dolmuş ve birçok kişi yer bulamayıp konferansa katılamayarak geri dönmek zorunda kalmıştır. Konferans’a yoğun ilgi olmuş ve halk heyecanla hatip’i dinlemiştir. Dr. Sadi Konuk bu konferansıyla Milli Birlik konusunda verdiği bilgilerle halkı aydınlatarak halkın bir kitle olarak istiklâl ve inkılâba sarılması yolunda çok kuvvetli bir bağ yaratmıştır. Halk, parti başkanından konferansların sık sık düzenlenmesini istemiş ve bu isteklerin parti merkezine iletilmesini etmişlerdir. Kültür ve ortaokul yöneticilerinin isteği üzerine Sadi Konuk Ortaokul’da yurdun isteklerine ve milli gayenin gençliğe verdiği ödev hakkında, bütün gençliği heyecan ve istekle hedefe bağlatan bir konferans daha vermiştir. Konferans’a halk ve öğretmenlerin birçoğu katılmıştır.³⁰

- 27.02.1936 tarihinde Osman Eliye Söğütte, ortaokul öğretmenlerinden Murtaza Gölpazarı’nda, ortaokul öğretmenlerinden Tevfik Bozüyük’te, Bilecik Halkevi Başkanı Şerif Bey Pazarcık’ta Halkevi yönetim kurulundan Sacit Bey de Osmaneli ve Bozüyük’te konferans vermişlerdir.³¹

²⁸Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 17.

²⁹1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 195.

³⁰BCA, 490.01.1007.888.2.

³¹BCA, 490.01.1007.888.2.

• İl yönetim kurulunca Söğüt ilçesine gönderilen hatip Bay Tevfik istiklâl ve inkılâp hakkında çok kalabalık bir halk kitlesine bir konferans tertip etmiştir. Bu konferansın halk tarafından ilgi ile dinlenildiği Söğüt ilçe yönetim kurulu başkanı Ali Osman Bey tarafından bildirilmiştir. (02.03.1936) ³²

İncelenen kaynaklara göre dil, tarih ve edebiyat şubesinin 1940 yılından itibaren faaliyetleri şu şekildedir:

• Bilecik'in kazası Bozüyük'te 29.06.1940 tarihinde paraşüt, paraşütçülük, bunların muharebe sistemleri ve bunlarla mücadele hakkında Jandarma Komutanı Yüzbaşı Enver Bayar tarafından bir konferans verilmiştir. Konferans köylere kadar ilan edilmiş ve o günde kasabanın pazar kurulma günü olduğundan binlerce vatandaş konferansı dinlemek için gelmiştir. Böyle bir kalabalığı alacak solanları olmadığı için konferans ilkokul bahçesinde açık havada verilmiştir. Konferansta maksadın ne olduğu ve ne gibi tedbirler alınması gerektiği konusunda bilgiler edinilmiştir. ³³

• 1941 yılında verilen konferansların nerelerde ve kimler tarafından verildiği Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: 1941 Yılında Verilen Konferansların Verildiği Yerler, Konferansçılar ve Meslekleri³⁴

Konferansın Verildiği Yer	Konferansçının Mesleği	Konferansçı
Bilecik	Veteriner Müdürü	Selim Yatağan
Bozüyük	Doktor	Münir Derman
Gölpazarı	Parti Hatibi	Ahmet Korkut Alp
Osmaneli	Kaymakam	Cemil Bingöl
Küplü Nahiyesi	Veteriner Müdürü	Selim Yatağan

• 1941 yılına ait diğer bir konferans 27.02.1941 tarihinde verilmiş olup bu konferansta Büyük Türk Şairi Ali Şiir Nevai'nin hayatı ve Türk Diline yapmış olduğu hizmetleri anlatılmıştır. ³⁵

• 27.12.1947 tarihinde Bilecik yeni valisi Şinasi Turgu'nun da katkısıyla, ortaokul tarafından 'Namık Kemal Gecesi' düzenlenmiştir. Bu gece vesilesi ile vatan şairi Namık Kemal'in hayatı ve eserleri Türkçe öğretmeni Azmi tarafından belirtilmiştir. Ortaokul öğrencileri

³²BCA,490.01.1007.888.2.

³³BCA,490.01.1007.888.2.

³⁴BCA,490.01.1007.888.2.

³⁵BCA,490.01.1007.888.2.

tarafından da şiirler okunan geceye halkın ilgisi çok büyük olmuştur.³⁶

• 22 Şubat 1948 Pazar günü Bozüyük Halkevinde kaymakam, memurlar, parti mensupları ve halk bir araya gelerek Halkevlerinin kuruluşunun 16. yıl dönümünü kutlamışlardır. Günün önemini belirten sözlerin Muhiddin Dartan tarafından söylenmesinin ardından muhtelif şahıslar tarafından şiirler okunmuştur. Sonrasında ise kasaba ve köylerden gelen, güzel saz çalan ve oynayanlarla birlikte eğlenilmiştir.³⁷

• 12 Mayıs 1948 Çarşamba günü Halkevinde 'Atom' konusu hakkında bir konferans Bozüyük Halkevi Tabibi Dr. Münir Derman tarafından verilmiştir. Vali Şinasi Turga'dadinleyiciler arasında bulunmuştur.³⁸

• 10 Kasım 1949 Perşembe günü Bilecik'in Bozüyük ilçesinde Atatürk'ü anma töreni yapılmıştır. Bu törende Atatürk'ün ölümünden duyulan üzüntünün büyüklüğü anlatılmış, Sedat Coşkun tarafından bir şiir okunmuş ve Dr. Münir Derman Ata ise vatan sevgisini konu alan bir anekdot sunulmuştur.³⁹

• 10 Ocak 1950 Salı günü Bilecik Halkevinde Birinci İnönü Zaferi'nin yıldönümü münasebetiyle bir tören düzenlenmiştir. Bu törende bir de 'Güzel Şiir Okuma' yarışması yapılmıştır. Yetkili kimselerden oluşan bir jüri önünde yarışmacılar bir şiir okumuş, ikisi de bir değerde olan şiirlerden istiklâl harbine ait olanlarla, kahramanlık şiirleri tercih edilmiştir. Yarışmaya katılıp derece alanlara hediyeler takdim edilmiştir.⁴⁰

B. Güzel Sanatlar Şubesi ve Faaliyetleri

Müze ve Sergi şubesi gibi Güzel Sanatlar Şubesi de Bilecik Halkevi'nin açıldığı tarih olan 24 Haziran 1932'de açılmamıştır. Bilecik Halkevi'nde ki bu eksikliği gidermek ve halka faaliyette bulunabilmek için 1934 yılında Güzel sanatlar şubesi açılmıştır.

Güzel Sanatlar Şubesinin 1934-1936 yılları arasındaki üye sayıları Tablo 6'da gösterilmiştir.

³⁶Bozüyük Gazetesi, 27 Aralık 1947, s. 1.

³⁷Bozüyük Gazetesi,28 Şubat 1948, s. 1.

³⁸Bozüyük Gazetesi,15 Mayıs 1948, s. 1.

³⁹ Bozüyük Gazetesi, 12 Kasım 1949, s. 1.

⁴⁰Bozüyük Gazetesi, Ocak 1950, s. 1.

Tablo 6: 1934-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin Üye Sayıları⁴¹

Yıllar	Üye Sayıları
1934	5
1935	6
1936	--

1934 yılında Bilecik Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi bir konser vermiş olup, bu konsere gelen yurttaşların sayısı 690 olmuştur.⁴²

Bilecik Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin 1935 yılında yaptığı sosyal faaliyetler, sayıları ve katılan kişi sayıları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: 1935 Yılı Bilecik Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin Sosyal Faaliyetleri⁴³

Faaliyet	Faaliyet Sayısı	Katılan Kişi sayısı
Şölen	1	200
Konser	2	165

Tablo 7’den görüldüğü gibi 1935 yılında Güzel Sanatlar Şubesinde musiki ile ilgilenen üyeler tarafından iki konser verilmiş ve bu konsere 165 dinleyici katılmıştır.

1936 yılı ilk altı ayında Güzel Sanatlar Şubesinin yaptığı sosyal faaliyetler, sayıları ve katılan kişi sayıları Tablo 8’deki gibidir.

Tablo 8: 1936 Yılı İlk Altı Ayında Bilecik Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin Sosyal Faaliyetleri⁴⁴

Faaliyet	Faaliyet Sayısı	Katılan Kişi sayısı
Şölen	1	20
Çaylı Dans	2	170
Nişan	1	200

1936 yılında Halkevinin yıldönümü münasebetiyle bir tören düzenlenmiş, törene saat 15:00’da Gençliğe Hitabe ile başlanılmıştır. Bir de İstanbul’dan Bilecik’e gelen Tanburacı Osman Pehlivan tarafından milli havalar üzerine konser verilmiştir. (23.02.1936) ⁴⁵

⁴¹Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası,s. 144-145.;Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 17.; Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 15.

⁴² Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası,s. 192.

⁴³Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası,212-213

⁴⁴Kaynak: Devrimin Sesi,C.1, S. 5, 1936, s. 15.

⁴⁵Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 13.

24.03.1947 tarihinde de İkinci İnönü Zaferi'nin yıldönümü sebebiyle Ankara'da tören düzenlenmiştir. Törene Halkevi adına 25 kişilik bir heyet gönderilmiştir.⁴⁶ Programın içeriğinde:

- 1- İnönü'nün Hanları (Türkü)
- 2- Martinimin Kalayı (Zeybek)
- 3- Erenlerin Türbesi (Türkü)
- 4- Yayla Karşılması (Karşılama)
- 5- Ormandan Gel Ormandan (Türkü)
- 6- Keklik Zeybeği (Zeybek)
- 7- Karşı Kaya (Türkü)
- 8- Martinin Kalayı Grup (Grup Zeybek)⁴⁷

gibi etkinlikler bulunmuştur.

1947 yılına gelindiğinde, Söğüt Halkevi folklor ekibi Bilecik Halkevi salonunda bir konser vermesi ile Bilecikliğin güzel bir gece geçirmesi sağlanmıştır. Konsere Bilecik valisi, memurlar ve kalabalık bir halk kitlesi katılmıştır.⁴⁸

22 Şubat 1948 Pazar günü ise, Bozüyük Halkevinde düzenlenen Halkevlerinin kuruluşunun 16.yıldönümü kutlamasında günün önemini belirten sözler ve şiirler okunduktan sonra kasaba ve köylerden gelen güzel saz çalan ve oynayanlarla eğlence düzenlenmiştir.⁴⁹

Halkevlerinin 17. yıldönümü kutlamaları münasebetiyle yapılan törende de, günün önemini belirten konuşmadan sonra, milli oyunlar oynanmış ve misafirlere çay ikram edilmiştir. Aynı günün gecesin de ise cazlı aile toplantısı düzenlenmiştir. Hoparlörle yapılan mahalli türküler yayını geç vakitlere kadar devam etmiştir.⁵⁰

Halkevlerinin kuruluşunun 18. yıldönümü de törenlerle kutlanılmış, törende Zeybek oyunları oynanmış, milli ve mahalli türküler söylenmiştir.⁵¹

1949 yılında 30 Ağustos Zafer Bayramı sebebiyle Halkevi salonunda bir marş yapmak üzere gelen Eskişehir takımı folklor ekibi tarafından bir konser verilmiştir. Kalabalık bir topluluğa verilen bu konserde Eskişehir'den gelen ekip ile birlikte bir saz ekibi Eskişehir ve Halk Türkülerini grup halinde ve teker teker dinleyicilere

⁴⁶Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 14.

⁴⁷BCA, 490.01.827.268.2.

⁴⁸İleri Bilecik, 16 Aralık 1947, s. 1.

⁴⁹Bozüyük Gazetesi, 28 Şubat 1948, s. 1.

⁵⁰Bozüyük Gazetesi, 26 Şubat 1949, s. 1.

⁵¹Bozüyük Gazetesi, 25 Şubat 1950, s. 1.

sunmuşlardır. Düzenlenen bu konser sayesinde Bilecikliilerin güzel bir gece geçirmesi sağlanmıştır.⁵²

Ayrıca, Halkevleri tarafından Güzel Sanatlar şubesinin Mimarlık kısmına da büyük ilgi gösterilmiştir. Örneğin; büyük usta Mimar Sinan'ın yıldönümleri Halkevlerinde coşkuyla kutlanmış, tabloları yapılmıştır.⁵³ Bilecik Halkevinde de Mimar Sinan'ın ölüm yıldönümü münasebetiyle 03.04.1935 tarihinde toplantı yapılmış ve bu toplantıya 150 kişi gelmiştir.⁵⁴

C. Spor Şubesi ve Faaliyetleri

Bilecik Halkevi'nin açılış tarihi olan 24 Haziran 1932 tarihinde hizmete giren Spor Şubesi'nin mesai komitesi Başmuallim Faruk, Tahrirat kâtibi Sacit, Avukat kâtibi Hayri beylerdir.⁵⁵ Spor Şubesi Komite Reisi de Başmuallim Faruk Bey olmuştur.⁵⁶

1933-1936 yılları arasında spor şubesinin yıllara göre üye sayıları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: 1933-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Spor Şubesinin Üye Sayıları⁵⁷

Yıllar	Üye Sayıları
1933	67
1934	14
1935	72
1936	85

Spor şubesinin yapmış olduğu çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

- 1933 yılında futbol faaliyetleri için düzenlemeler yapılmıştır.⁵⁸
- 1933 yılında Spor Şubesi eski cirit oyunlarını da ihya ve teşvik etmiştir. Avcıları da bir araya toplayan şube, onlar için bir kulüp tesis ederek, av mevsiminin başlangıcında da avcılar bayramını tertip etmiştir.⁵⁹
- 23 Nisan 1935'de, okul öğrencileri ve sporcular arasında müsabakalar düzenlenmiş ve kazananlara teşvik amaçlı ödüller

⁵²İleri Bilecik, 3 Eylül 1949, s. 1

⁵³103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, s. 47-48.

⁵⁴Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 15.

⁵⁵Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 7.

⁵⁶Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

⁵⁷1933 F.R.H., s. 114-115; 1934 F.R.H., s. 156-157;; 1935 F.R.H., s.146-147; Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s.15.

⁵⁸Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 19.

⁵⁹Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

verilmiştir. Spor kulüplerine, spora karşı ilgili olan halk tarafından şubeye maddi ve manevi yardımlar yapılmıştır.⁶⁰

- Yine 1935 yılında bir futbol maçı yapılmış ve 40 kişilik iki av gezisi tertip edilmiştir.⁶¹

- 02.11.1935 tarihinde de Halkevi tarafından bir av gezintisi düzenlenerek 15 kişilik avcı kafilesi Karaköy'e girmiştir.⁶²

- 1935 yılında Halkevi tarafından düzenlenen bir diğer av gezintisine bu kez 25 avcı katılmış ve Göl pazarı'na gidilmiştir.⁶³

- 1936 yılında ise, şube il çevresi içinde spor faaliyetlerini teşvik etmiş⁶⁴ve Şube gençleri atışa alıştırmak için hava tüfekleri ile bir atış poligonu açmaya niyetlenmiştir.⁶⁵

- Spor şubesi tarafından kulüpler arasında Halkevi kupası maçı organize edilmiştir.⁶⁶

- 06.07.1947 tarihinde Bilecik Halkevi ve Bozüyük Halkevi Spor Kolu tarafından bir futbol maçı oynanmıştır. Bilecik'ten gelen gençlik kulübünün sporcuları başlarında Jandarma Üsteğmen Mehmet Bayata ile beraber Bozüyük'e gelmişlerdir. Saat 18:15'de gençlik kulübünün sporcuları yeşil siyah formalarıyla Bozüyük Halkevi sporcuları ile aynı takımda mücadele etmişlerdir. Futbol maçı Bozüyüklüler'in Bilecik'e karşı 3-2 galip olması ile bitmiştir.⁶⁷

Spor şubesinin 1933-1936 yılları arasındaki üyelerinin mesleklere göre dağılımı Tablo 10'da verilmiştir.

---

⁶⁰Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 8.

⁶¹ Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 24.

⁶²Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 17.

⁶³Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, s. 17.

⁶⁴Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 11.

⁶⁵Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 11.

⁶⁶Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 11.

⁶⁷Bozüyük Gazetesi, 12 Temmuz 1947, s. 1.

Tablo 10: 1933-1936 Yılı Bilecik Halkevi Spor Şubesinin Üyelerinin Mesleklere Göre Dağılımları⁶⁸

Yıllar	Öğretmen	Tercüman	İşçi	Çiftçi	Sair Meslek	Bay	Bayan	Toplam
1933	--	--	--	--	67	67	--	134
1934	2	--	--	--	12	14	--	28
1935	2	16	23	4	27	72	--	144
1936	2	16	23	17	27	85	--	170
Toplam	6	32	46	21	133	238	--	476

D. Temsil Şubesi ve Faaliyetleri

24 Haziran 1932 tarihinde faaliyete başlayan Temsil Şubesi'nin ilk idari komitesi icra memuru İbrahim, telgrafçı Latif, kunduracı Mehmet'tir. Komite reisi ise icra memuru İbrahim Bey olmuştur.⁶⁹

1934 yılında komite, muallim Mansur Bey başkanlığında oluşturulmuş ve üyeleri ise Muallim Nebahat ve Nefise hanım olmuştur.⁷⁰ 1933-1936 yılları arasında temsil şubesine kayıtlı olan üye sayıları Tablo 11'de olduğu gibidir.

Tablo 11: 1933-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Temsil Şubesinin Üye Sayıları⁷¹

Yıllar	Üye Sayıları
1933	30
1934	14
1935	71
1936	87

Temsil şubesinin çalışmalarından bazıları şu şekilde sıralanabilir:

⁶⁸1933 F.R.H., s. 114-115; 1934 F.R.H., s. 156-157; 1935 F.R.H., s.146-147; Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s.15.

⁶⁹Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

⁷⁰BCA,490.01.971.755.1.

⁷¹1933 F.R.H.,s. 86-87; 1934 F.R.H., s. 150-151; 1935 F.R.H.,s. 138-139; Devrimin Sesi,C.1, S.5, 1936, s. 15.

-
- 1932 yılında ilk açılan şubelerden olan Bilecik Halkevi temsil şubesinin ilk çalışmaları olan “Bir gece faciası”, “Beyaz kahraman” ve “Makasçı” isimli temsiller başarıyla gerçekleştirilmiştir.⁷²
  - 1933 yılında ise ‘Akın’ piyesini temsil etmişler ve yaz mevsiminde açtıkları yazlık sinemada halka parasız bilimsel filmler göstermişlerdir.⁷³
  - 1935 yılı içinde şube 15 müsamere vermiştir.⁷⁴ Sönmeyen Ateş, Uyanış, Zafer için, Akın, Özyurt, Mavi Yıldırım, İstiklâl, Osman ve Hedef piyeslerini oynamışlardır.⁷⁵ Yerin Darlığından dolayı bu gösterilere 4274 vatandaş alınmış, halk gösterilere çok ilgi göstermiştir.⁷⁶
  - 08.02.1935 tarihinde Bilecik ilk mektep müsamere salonunda sayımlar şerefine müsamere verilmiştir.⁷⁷ Halkevi tarafından ara sıra verilmekte olan müsamere, parasız olduğu için bilhassa kadınlar yoğun ilgi göstermiş, çocuklarıyla birlikte bu gösterilere katılmışlardır. Bu gösterilere olan yoğun ilgiden dolayı halk aşırı kalabalık yüzünden buralarda sıkıntı yaşamıştır. Bu sıkıntıyı gidermek için Halkevi Başkanı Şerif Doğu tarafından, verilen müsamere salonundan halkın daha iyi faydalanması için her Halkevinde olduğu gibi, müsamere salonuna mahsus olmak üzere davetiye niteliğinde kart bastırılmış, müsamere salonundan birkaç gün önce bu kartlar halka dağıtılmıştır. Böylece yer bakımından sıkıntı çekilen bu salonda gürültünün önüne geçilmeye çalışılmıştır. Halkevi Başkanı Şerif Doğu’nun bu konuda çok titiz ve ciddi davrandığı bildirilmiştir.⁷⁸
  - 08.02.1935 tarihinde Halkevi salonunda sayımlar ve il genel kurulu üyesi seçimleri için ikinci seçmenler şerefine verilen çay ziyafetinin gecesinde temsil şubesi tarafından müsamere yapılmıştır. Bu etkinlikte 200 davetli bulunmuştur.⁷⁹
  - 23.02.1935 tarihinde Halkevlerinin açılışı yıldönümü münasebetiyle yapılan toplantı gününün gecesinde temsil şubesi tarafından bir müsamere tertip edilmiştir.⁸⁰

---

⁷²Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

⁷³Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 19.

⁷⁴Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 26.

⁷⁵Bilecik Halkevi Broşürü, s. 5.

⁷⁶Bilecik Halkevi Broşürü, s. 5.

⁷⁷BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

⁷⁸BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

⁷⁹Bilecik Halkevi Broşürü, s. 16.

⁸⁰Bilecik Halkevi Broşürü, s. 16.

• 23.04.1935 tarihinde ulusal egemenlik ve çocuk bayramı kutlanmış, hazırlanan program için 1500 yurttaş ve mektep talebeleri toplanmıştır. O gününün akşamında da ilk mektep talebelerine hazırlattırılan müsamere halka sunulmuştur. Ayrıca Halkevi tarafından müsamere masrafları karşılanmıştır.

• Cumhuriyet Bayramının 12. yıldönümü sebebiyle parlak bir kutlama töreni düzenlenmiştir. Kutlamanın gecesinde de Halkevinin önünde köylü konuklar tarafından ulusal oyunlar düzenlenmiş, günün şerefine temsil şubesi tarafından bir müsamere verilmiştir. (29.10.1935)⁸¹

• Ayrıca 1935 senesinde Halkevi tarafından 500 kişilik bir müsamerenin yapılması için bir yer ayarlanmaya başlanmıştır.⁸²

• 1936 yılının ilk altı ay çalışmasında 6 müsamere düzenlenmiştir. Bu müsamerelerde Kozan Oğlu, Sönen Ümit, Himmetin Oğlu piyesleri gösterilmiş, gösterilere yerin dar olması sebebiyle 1800 kişi katılabilmştir. Bu gösterilen piyeslerden Kozan Oğlu'nun halkı çok etkilediği bildirilmiştir.⁸³

• 25 Şubat 1941 tarihinde Büyük Türk Şairi Ali Şiir Nevai'nin Türk diline hizmetleri hakkında konferans verildiği günün akşamında, vatan temalı bir piyes olan 'Ana' piyesi başarılı bir şekilde halka sunulmuştur.⁸⁴

• Bilecik Halkevi'nde "Namık Kemal Gecesi" tertip edilmiş, Namık Kemal'in anıldığı gecede ortaokul öğrencileri tarafından şiirler okunduktan sonra, "Vatan Yahut Silistre" piyesinin birinci perdesi skeç şeklinde Bilecik halkına sunulmuştur.⁸⁵

• Ayrıca Bilecik'in İnönü bucağında halkın isteği üzerine Bozüyük temsil kolu tarafından bir müsamere verilmiştir.⁸⁶

• 11 Ocak 1947 tarihinde Halkevi salonunda temsil kolu tarafından Hint şairlerinden Tagor'un mektubu adındaki eser oynanmış ve temsil halk tarafından çok beğenilmiştir. İzleyiciler arasında Bilecik Valisi de bulunmuştur. Temsil başlamadan önce temsil kolu başkanı Azmi Akengin, Bilecik halkına şu şekilde demeç vermiştir.

---

⁸¹Bilecik Halkevi Broşürü, s. 18.

⁸²Bilecik Halkevi Broşürü, s. 18.

⁸³Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 11.

⁸⁴BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

⁸⁵ Ortaokul öğrencilerinin bu şekildeki gösterileri çok beğenildiği için Bilecik halkı tarafından 'Tevfik Fikret' ve 'Mehmet Akif' geceleri de yapılması istenmiştir. **Bozüyük Gazetesi**, 27 Aralık 1947, s. 1.

⁸⁶**Bozüyük Gazetesi**, 28 Şubat 1948, s. 1.

“Bundan bir müddet önce Reşat Tarcan’ın Halkevi başkanlığını kabul etmesiyle onun etrafında kurulan ve faaliyete geçen temsil kolu da, kendisinin kısa bir müddet çalıştıktan sonra, ayrılmak mecburiyetinde bırakılmasından müteessir bulunmaktadır...”

Bu akşam Hint şairlerinden Tagor’un mektubu adlı eserini temsil edeceğiz. Bunu istenildiği şekilde temsil etmemize imkân yoktur. Bundan dolayı kusurlarımızın hoş görülmesini bekleriz...”

Temsil kolu başkanı Azmi Akengin bu demekten sonra eserin kısaca nasıl olduğunu anlatmış ve katılımcılara teşekkürlerini sunmuştur.

Reşat Tarcan’ın Halkevi başkanlığında, verilen bu temsil gösteri kolunun genç elemanları tarafından başarıyla sunulmuştur. Sahnenin dekor işleri de Azmi Akengin ve arkadaşlarının özenerek yaptığı çalışmalar sonunda başarılı bir şekilde yürütülmüştür.⁸⁷

Dışarıdan Bilecik’e gelip temsil şubesi adına gösterilerini sergileyen gruplara bakacak olursak;

- Bilecik Halkevi tarafından yayımlanan ‘Kurtuluş’ adlı iki perdelik piyes 1936 yılında yapılan çalışmalardan olup Devrimin Sesi dergisinde de Bilecik halkına sunulmaya çalışılmıştır.⁸⁸ Yine 1936 yılında Bilecik Halkevi’nin yayımladığı ‘Geçmiş olsun’ adlı eser çocuklarımız için Ahlâki piyes adıyla anılmıştır.⁸⁹

- 1941 tarihinde Eyüp temsil kolu tarafından Bilecik Halkevi’nde ‘Belkis’ ve ‘Hisse’ piyeslerinin oynandığı Bilecik Halkevi Reisi Ali İpek tarafından bildirilmiştir. (13.08.1941)⁹⁰

- 5 Nisan 1947 tarihinde İnegöl Halkevi temsil kolu bandolarıyla birlikte temsil vermek üzere Bozüyük’e gelmişlerdir. Akşam saatlerinde sinema binasında verilecek olan müsamereye Bozüyüklüler ilgi göstermişlerdir. İstiklâl marşı ile müsamereye başlanmış, yetkili kişi tarafından misafirperverliklerinden çok memnun kaldıklarını belirten bir konuşma yapılmıştır. Daha sonrasında Cesaret Rekoru ve Akıl Taciri isimlerindeki komedilerini oynayan İnegöl Halkevi temsil koluna Bozüyüklüler tebriklerini sunmuşlardır.⁹¹

---

⁸⁷İleri Bilecik Gazetesi, 11 Ocak 1947, s. 1.

⁸⁸Devrimin Sesi, C.1, S.4, 1936, s. 16.

⁸⁹Geçmiş Olsun, Bilecik Halkevi, Basımevi, 1936, s.1

⁹⁰BCA, 490.01.1021.930.4.

⁹¹ 12.04.1947 Cumartesi günü ve gecesi ve pazartesi günü ve gecesi olmak üzere 3 temsil vermek üzere Eskişehir Halkevi temsil kolunun kasabalarına geleceği bilgisi Bozüyük gazetesinde halka bildirilmiştir. **Bozüyük gazetesi**, 8 Nisan 1947, s. 1.

• Ayrıca Kadıköy Halkevi temsil kolunun Bilecik'te de 20 kişilik kafilesiyle iki temsil verdiği Bilecik Halkevi tarafından bildirilmiştir. (23.07.1947)⁹²

• 6 Kasım 1949 Pazar günü öğretmenler derneğinin davetlisi olarak Kadıköy Halkevi temsil kolu Bozüyük'e gelerek gece sinema binasında kalabalık bir seyirci kitlesi önünde 'Paydos' piyesini muvaffakiyetle temsil ettiklerini bildirmişlerdir.⁹³

E. İçtimaî Yardım Şubesi ve Faaliyetleri

Bilecik Halkevi'nin açılış tarihi olan 24 Haziran 1932 tarihinde faaliyete başlayan İçtimaî Yardım Şubesinin ilk mesai komitesinde olan üyeleri Doktor Nefi, Doktor Muhlis, muallim Fütihat hanım olduğu ve komite reisinin de Doktor Nefi olduğu bilinmektedir.⁹⁴

İçtimaî yardım şubesinin 1933-1936 yılları arasındaki üye sayıları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: 1933-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi İçtimaî Yardım Şubesinin Üye Sayıları⁹⁵

Yıllar	Üye Sayıları
1933	3
1934	13
1935	29
1936	30

İçtimaî Yardım şubesinin çalışmaları aşağıdaki şekilde olmuştur:

• 1932 yılında ilk komite reisi Doktor Nefi Bey tarafından bulaşıcı hastalıklar, verem, frengi ve kumar hakkında konferanslar verilmiştir.⁹⁶

• Yine 1932 yılında 30 Ağustos Zafer bayramında fakir 50 çocuk sünnet ettirilmiştir.⁹⁷

• Haziran 1932'de açılan Halkevi polikliniğinde ilk iki ay içinde 124 hasta muayene ve tedavi ettirilmiş, bunlardan 39'una 240 gram kinin, 6 adet ökinin, verdirilmiş; diğer hastaların da reçeteleri yazdırılıp sağlıklarına kavuşmaları için çalışılmıştır.

⁹² BCA,490.01.1021.930.4.

⁹³Bozüyük gazetesi, 12 Kasım 1949, s. 1.

⁹⁴Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi,s. 7-8.

⁹⁵1933 F.R.H.,s. 90; 1934 F.R.H.,s. 162-163; 1935 F.R.H.,s. 155;Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 15.

⁹⁶Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi,s. 8.

⁹⁷Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

• Kumarla mücadelede önem veren içtimâî yardım şubesi tarafından 1933 yılında kumarın fenalıkları hakkında 4 konferans verilmiştir.⁹⁸

• Her Halkevi çevresindekilere yardımı kendine bir borç bilmiş ve hayır cemiyetleri ile de iş birliği yaparak çalışmalarını sürdürmüşler, halkın da çevresindekilere karşı sorumluluk vazifesini arttırabilmesi için zaman zaman konferanslar tertip etmişlerdir.⁹⁹ 1935 yılında İçtimâî yardım şubesinin faaliyetleri şu şekilde olmuştur:

• Halkevlerinin yıldönümünde cezaevini ziyarete gidilmiş ve mahkûmlara sigara dağıtılıp, kendileriyle görüşülerek gönülleri alınmıştır.

• İlkokul öğrencilerinden 9 çocuğa elbise, 10 çocuğa ayakkabı alınmış ve ayrıca 5 çocuğa da giydirilmek suretiyle yardım da bulunulmuştur.

• Ağır bir hastanın tedavi sebebiyle İstanbul'a gitmesi için yol masrafı karşılanmış ve malûl bir askerle fakir bir ortaokul öğrencisinin memleketlerine gitmeleri sağlanmıştır. Kimsesiz ve fakir birine de bir pantolon alınmış ve ayrıca yardımda da bulunulmuştur. Ayrıca 2 fakir köylüye de maddi yardım yapılmıştır.

• Şube tarafından hazırlattırılan 'Hayvanlarda Dalak Hastalığı' adlı eser herkesin istifade edebilmesi, kardeş evlere ve köylülere dağıtılabilmesi için yayın şubesine verilmiştir.¹⁰⁰

• 10.06.1935 tarihinde hava tehlikesine karşı üye yazmak amacıyla Halkevine köy, muhtar ve parti başkanları davet edilerek, Halkevi Başkanı Şerif Doğu tarafından istikbal harpleri ve tayyare kurumuna yardım hakkında bir konferans verilmiştir. Bu konferansı 150 köylü dinlemiştir.¹⁰¹

Bilecik Halkevi içtimâî yardım şubesinin cezaevi ziyaretleri oradaki mahkûmlara moral olmuş, ziyaretler hususunda mahkûmlar duygularını şu şekilde ifade etmişlerdir:

Maddi ve manevi işledikleri suçlardan dolayı çevrelerinin onları ayrı tutuklarını, maddi ve manevi büyük ıstıraplar çekerken 4 kişilik bir heyet olan halkevi mensuplarının güler yüzleriyle karşılaştıklarını dile getirmişlerdir.¹⁰² Ziyarete gelen halkevi

⁹⁸ Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 19.

⁹⁹103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, s. 85.

¹⁰⁰Bilecik Halkevi Broşürü, s. 11.

¹⁰¹Bilecik Halkevi Broşürü, s. 17.

¹⁰²BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

mensuplarının onlara yaşama dair ümitler verdiklerini söylemişler ve halkevinin cezaevine götürdüğü hizmetleri şu şekilde belirtmişlerdir:

*“Halkevleri bizlere nur vermek için çalışıyor, hapishaneye muallim gönderdi. Çalıştırıyor, okutuyor. Gazeteler, mecmualar, kitaplar gönderdi. Bizde burada ufacık bir kütüphane yapmaya çalışıyoruz. Cemiyetten uzaklaştırılmış olan bizlere şefkatli ellerini, temiz ve yüksek duygularını sunarak kalplerimize teselli veren halk fırkasına ve fırkamızın hükümetine ve Halkevimize bütün kalbi sevinçlerimiz ile, milli duygularımızla teşekkürlerimizi sunar, fırkamıza uzun ömürler dilerken tuttuğu her işte muvaffak olmasını en derin ve saf temennilerimizle dileriz”.*¹⁰³

1936 yılı içtimaî yardım şubesi faaliyetleri kayıtlarda şu şekilde sıralanmıştır:

1- 23 Nisan Çocuk Bayramı münasebetiyle şube komitesi tarafından gösterilen ilgi neticesinde, halk tarafından yapılan yardımla birlikte 13 çocuğa elbise giydirilmiş ve ayrıca 51 çocuğa ayakkabı ve çorap verilmiştir.

2- Evin polikliniğine başvuran 107 hasta muayene edilmiş ve bunlardan 35 fakir hastanın da ilaçları ücretsiz olarak verilmiştir.

3- 5 kimsesiz vatandaşa para yardımında bulunulmuş, 1 fakire elbise alınmış, 2 mektep talebesinden birine para yardımı yapılarak memleketine gönderilmiş, diğerinin ise pansiyon ücreti için yardımda bulunulmuştur.

4- 23 Nisan’da yapılan çocuk balosunda çocuklara hediyeler verilmiştir.¹⁰⁴

1941 yılında ise, içtimaî yardım şubesi Bilecik’te Pazarcık nahiye merkezinin Doğanlar mahallesinde, babaları askerde bulunan mahalleli asker çocuklarına ve ailelerine, kahraman babalarının yokluğunu belli etmemek ve neşeli bir bayram geçirmelerini sağlamak için çocuklara ve ailelere bayramlık elbise, ayakkabı vb... yardımlarda bulunulmuştur. Giydirilen çocukların fotoğrafları da babalarına gönderilmiştir.¹⁰⁵

F. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi ve Faaliyetleri

Bilecik Halkevi’nin ilk açılan şubelerinden olan bu şube, komite reisi Maarif müdürü Hamdi Bey başkanlığında açılmıştır.

¹⁰³BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

¹⁰⁴Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

¹⁰⁵BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

Mesai komitesine seçilenler ise; Ahmet Sami Bey ve muallim Emine hanım olduğu bilinmektedir.¹⁰⁶

Halk dershaneleri ve kurslar şubesinin çalışmaları şöyledir:

• Açılışlarından itibaren çalışma programlarını ve bütçelerini belirleyen komiteler hemen faaliyete başlamıştır. Bu şube ilk olarak 1932'de yabancı dillerden Fransızca ve Almanca dershanelerini açmıştır.¹⁰⁷

• 1933 yılında ise yine Fransızca ve Almanca kursları açılmıştır. Ayrıca, okuma odalarında halkın seviyesinin yükselmesi için çalışmalar yapılmıştır.¹⁰⁸

1935 yılında Halk dershaneleri ve kurslar şubesinin faaliyetlerine bakacak olursak;

1. İlk altı ay çalışması olarak bir dikiş kursu açılmış ve bu kursa 23 kişi katılmıştır.

2. İki kur üzerine bir Fransızca kursu açılmış ve bu kursa 20 kişi katılmıştır.

3. Cezaevinde bir dersane açılmış ve dershaneye katılan kişi sayısı 70'dir. Bu dershaneye gelen cezalıları 150 defter ve 50 kalem dağıtılmıştır. Cezaevinde yapılan tamirat ve okulların açılması nedeniyle öğretmenlerin buralardan ayrılmaları sonucunda bu kurs ve dershaneler kapatılmıştır.

4. 1935 yılının ikinci altı ayı içinde 4 hafta devam eden, 140 parti ocak başkanı ve muhtarlarının katıldığı bir kurs açılmıştır. Bu kursta Halkevi başkanı Şerif Doğu tarafından partinin tarihçe, yeni tüzük ve programını anlatan 8 konferans verilmiştir.¹⁰⁹

5. Bu yılda açılan dershaneler için yapılan toplantı sayısı 5 olup toplantılara katılan üye sayısı ise 253 olmuştur.¹¹⁰

1936 yılından itibaren halk dershaneleri ve kurslar şubesi çalışmaları şunlardır:

• 1936 yılında merkeze bağlı 22 köyde 45 gün devam eden 22 halk dershanesi açılmış, açılan bu dershanelere 889 köylü katılmıştır. Dershanelerde hesap, yurt bilgisi ve okuma öğretilmiştir. Ayrıca Bilecik Halkevinde biçki, dikiş ve nakış kursları açılarak genç kızların yetişmesine katkı yapılmıştır.¹¹¹ Dershanelerde ve kurslarda yapılan

¹⁰⁶Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 7-8.

¹⁰⁷Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

¹⁰⁸Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 19.

¹⁰⁹Bilecik Halkevi Broşürü, s. 11.

¹¹⁰Bilecik Halkevi Broşürü, s. 19.

¹¹¹103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, s. 101.

sınavların evrakları şube tarafından incelenmiştir. Bu dersanelerde okuyan talebelerin defter, kitap, kalem ve dersanelerde yakılan gaz yağları şube tarafından temin edilmiştir.¹¹²

- 1940 yılında kışın uzun gecelerinden istifade edebilmek amacıyla bir dil kursu açılmış ve haftada üç gün Fransızca dersi verilmesi düşünülmüştür. Ancak bunun 1941 yılından itibaren faaliyete geçirilmesi planlanmıştır.¹¹³

- 1941 senesinde Bozüyük Halkevine kurslarını çeşitlendirmesi, özellikle Türkçe okuyup yazma bilmeyenlere Türkçe dersi verilmesi, imkân olduğunda ise köylerde de bu kursların açması CHP genel sekreteri tarafından talep edilmiştir.¹¹⁴

- 1947 senesinde ortaokula devam eden öğrencilerden matematik ve dil derslerinden geri kalmış ve evinde çalışma imkânı bulamayan çocuklara 3 Mart 1947 Pazartesi gününden itibaren iki buçuk ay için bir yetiştirme ve çalıştırma kursu açılmıştır.¹¹⁵

- Yine 1947 senesinde ortaokula kayıtlı ve devamlı öğrencilerden olup Fransızcadan bütünlemeye kalanlara Halkevi salonunda yetiştirici Fransızca dersleri kursu açılmıştır. Kurslar 07.07.1947 tarihinden itibaren başlamıştır.¹¹⁶

- 25 Haziran 1949 tarihli gazetede Halkevinde bütünlemeye kalan öğrencileri yetiştirmek gayesiyle Halkevi dil, tarih ve edebiyat komitesi tarafından Matematik, Fransızca ve muhtemel olarak Fizik, Kimya kursları açılacağı bilgisi duyurulmuştur.¹¹⁷

Halk dersaneleri ve kurslar şubesinin 1933-1936 yılları arasındaki üye sayıları Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13: 1933-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Halk Dersaneleri ve Kurslar Şubesinin Üye Sayıları¹¹⁸

Yıllar	Üye Sayıları
1933	31
1934	23
1935	13
1936	13

¹¹²Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

¹¹³BCA,490. 01. 827. 268. 2.

¹¹⁴BCA, 490. 01. 827. 268. 2.

¹¹⁵Bozüyük Gazetesi, 1 Mart 1947, s.1.

¹¹⁶Bozüyük Gazetesi, 12 Temmuz 1947, s.1.

¹¹⁷Bozüyük Gazetesi,12 Haziran 1949, s.1.

¹¹⁸1933 F.R.H., s. 111; 1934 F.R.H., s. 168-169;1935 F.R.H.,s. 163; Devrimin Sesi,C.1, S.5, 1936, s. 15.

Bilecik Halkevi'nin yaptığı çalışmalardan biri de Ümmiliğe (okuma yazma bilmeyenler) karşı yaptığı seferberlik olmuştur. Ümmileri okutma ve yazdırma işinde Halkevi salonlarında, şehir dershanelerinde, köy odalarında ve ulus okuma evlerinde, her konuda çaba gösteren Halkevleri olmuştur. Bilecik Halkevi de bu seferberlikte mücadele eden Halkevlerinden olduğu ifade edilmiştir.

119

G. Köycülük Şubesi ve Faaliyetleri

Bilecik Halkevi Köycülük Şubesi ilk açılan şubeler arasındadır. Komite reisi encümen azasından Ali Vehbi Bey, üyeleri ise Avukat Hakkı ve fidanlık müdürü Şaban Bey olmuştur.¹²⁰

Köycülük şubesinin 1933-1936 yılları arasındaki üye sayıları Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: 1933-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Köycülük Şubesinin Üye Sayıları¹²¹

Yıllar	Üye Sayıları
1933	78
1934	60
1935	38
1936	70

Köycülük şubesinin çalışmalarının bazıları şu şekildedir:

- Şube ilk faaliyete başladığı yıl olan 1932'de, şimdiye kadar ihmal edilen bayrağa hürmet ve saygıyı yeniden canlandırmış, köylerde her Cuma günü ve milli bayramlarda köy meydanlarında merasimle bayrak asma usulünü başlatmıştır. Ayrıca köylüye yarayacak olan her türlü gazete ve mecmuaları dağıtmıştır.¹²²

- 1933 yılı faaliyeti olarak yine Cuma günleri köylerde bayrak çekme âdetinin kökleşmesi için çalışıldığı görülmektedir.¹²³

1935 yılı faaliyetleri hususunda şu bilgilere ulaşılmıştır:

1. Şube tarafından açılan köycüler bürosuna 105 yurttaş başvurmuş ve köylülerin istekleri kâğıtlara yazılarak işleri takip edilmiştir. Ayrıca birçok vatandaşın büro tarafından kanuni yollar gözetilerek işleri kolaylaştırılmaya çalışılmıştır.

¹¹⁹103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, s. 96-97.

¹²⁰Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 7-8.

¹²¹1933 F.R.H., s. 98-99; 1934 F.R.H., s. 180-181; 1935 F.R.H., s. 178-179; Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 15.

¹²²Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

¹²³Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 19.

2. Dört tane genel köy gezintisi yapılmış ve bu köy gezintilerinde, gezilere katılan doktorlar tarafından hasta olan köylüler muayene edilmiştir. Ziraat memurları tarafından da halka tarım hakkında öğütler verilmiştir.

3. Eski şube başkanı Şahap Ege tarafından 25 köy dolaşmış köylünün tarım ve sağlıkları ile ilgilenilmiştir.¹²⁴ Bu köy gezilerine 155 üye katılmıştır.¹²⁵

4. Yenice köylüleri ile Değirmenciler arasında çıkan köyün su işi takip edilmiş ve kanuni yollardan köylünün menfaati aranmıştır.

5. Tarım bakımından lüzumlu görülen Vezirhan-Bayırköy arasındaki yol teşvikle yaptırılmıştır.

6. Yeniköy'e pancar dairesinden 300 lira avans temin edilerek içme suları köye getirilmiştir.

7. 70 köye Atatürk ve İsmet İnönü'nün resimleriyle parti bayrağı hediye edilmiştir.

8. Şube tarafından hazırlattırılan 'Bağcılık Hakkında Faideli Bilgiler' ve 'Meyvecilik İş Kılavuzu' adlı kitaplar bastırılmak ve Halkevleriyle köylerimize dağıtılmak üzere yayın şubesine verilmiştir.

1936 yılı köycülük şubesi faaliyetleri ise şu şekilde belirtilmiştir:

- Köylülerin bir istekleri olduğunda, onu yerine getirebilmek için açılan köycüler bürosuna 76 vatandaş başvurmuş ve bunların dilekçeleri yazılarak işleri takip edilmiştir. Onlara kanuni olan yollar gösterilmeye çalışılmıştır. 10 fakir vatandaşında dilekçe pulları büro tarafından temin edilmiştir.¹²⁶

- Küplü, Bektemir, Şükranıye, Kızıldamlar, Yeniköy, Kurtköy, İlyas Bey, Küntçeğiz, Çavuşköy, Alpagut, Abadiye, Karaağaç, Abbaslık, Selöz, Gülümbe, Bayırköy, Hırtılar, Beğce, Cumalı, Çukurvıran, Vezirhan, Deresakarı köylerinde muhtar ve öğretmenlerin nezaretleri altında 22 okuma odası açılmış ve yayın şubesinden temin edilen kitap ve mecmualar bu odalara gönderilmiştir.¹²⁷

- Şube tarafından 'Pamukçuluk İş Kılavuzu' adında bir kitap hazırlanmış, bu kitaptan halkın istifade etmesi için basılmak üzere yayın şubesine verilmiştir.¹²⁸

¹²⁴Bilecik Halkevi Broşürü, s. 14.

¹²⁵Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 26.

¹²⁶Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

¹²⁷Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

¹²⁸Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

• Bilecik Halkevi dergisi olan ‘Devrimin Sesi’ ve ‘Bilecik gazetesine’ yardımlar yapılmıştır.¹²⁹

• Merkeze bağlı köy muhtarları ve parti başkanlarının bayrak hakkındaki bilgilerini arttırmak için bir davet düzenlenmiş, davete 108 köy muhtarı ve parti ocak başkanı gelmiş ve Halkevi başkanı Şerif Doğu tarafından ‘Ulusal Bayrak ve Parti Bayrağı’ hakkında bir konferans verilmiştir. (20.04.1936)¹³⁰

• Mahsulâtı ardiyeden alınan % 1 hava kurumu hissesini her vilayette olduğu gibi Bilecik’te de % 2’ye çıkarılmasını sağlamak için bir toplantı yapılmış ve bu toplantıya köy muhtarları çağırılarak Halkevi başkanı Şerif Doğu tarafından bu hususun önemini anlatmak için bir konferans verilmiştir. 120 muhtar ve ihtiyar heyeti üyesi bu toplantıda bulunmuş ve mahsulâtı ardiyenin hava kurumu hissesi % 2 olarak verilmesi kararlaştırılmıştır.¹³¹

H. Kütüphane ve Yayın Şubesi ve Faaliyetleri

Kütüphane ve yayın şubesi Bilecik Halkevi’nin il açılan şubelerindedir. 24 Haziran 1932 tarihinde açıldığında komite üyeleri; komite reisi Avukat İbrahim, müteahhit Ziya Bey ve Otuzbir Ahmet Bey’dir.¹³²

Bu şubenin 1933-1936 yılları arasındaki üye sayıları Tablo 15’den görülmektedir.

Tablo 15: 1933-1936 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Kütüphane ve Yayın Şubesinin Üye Sayıları¹³³

Yıllar	Üye Sayıları
1933	20
1934	1
1935	12
1936	12

Kütüphane ve yayıncılık şubesi faaliyetleri şu şekildedir:

• Şube faaliyete başladığında, Halkevi’nin esas ilkesi olan Ülkü’ye bir an evvel ulaşmak adına yayın vasıtasına olan ihtiyaç önemsenmiş ve vilayet matbaası Halkevi adına kiralanmıştır. Resmi Bilecik gazetesi de devren alınmıştır. Ağustos 1933 tarihinden

¹²⁹Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

¹³⁰Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 14.

¹³¹Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 14.

¹³²Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 7-8.

¹³³1933 F.R.H., s. 94-95; 1934 F.R.H., s. 174-175; 1935 F.R.H., s.170-171; Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 15.

itibaren de matbaa ve Bilecik gazetesi kütüphane ve yayın şubesi tarafından idare edilmiştir.¹³⁴

• Türk ocağından alınan kitaplar, satın alınan kitaplar ve bağış vasıtasıyla sahip olunan kitaplar toplanarak kütüphane zenginleştirilmiştir.¹³⁵

• Şube kütüphanesini halka açık bulundurmıştır.¹³⁶

Kütüphane ve yayın şubesinin 1935 yılındaki faaliyetleri şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Bilecik cezaevinde bir kütüphane açılmış, bu kütüphaneye eldeki fazla kitaplar bağışlanmış, ayrıca bu kütüphaneye Bilecik gazetesi ve bazı günlük gazeteler gönderilerek, cezalıların bunlardan yararlanmasına çalışılmıştır.

2. Cumhuriyet Halk Parti'sinin dördüncü büyük kurultayında Atatürk'ün verdiği söylev çoğaltılarak 270 adet köylere ve 70 adet halka dağıtılmıştır.¹³⁷ Atatürk'ün bu söylev'inde Halkevleri çalışmalarını şu şekilde ifade edilmiştir:

"Bayanlar, baylar;

Geçen kurultayın parti örgütüne vermiş olduğu çalışma yöntemi çok faydalı ve verimli olmuştur. Parti üyeleri prensiplerimizi anlatmakta, yaymakta ve bütün yurttaşların sevgilerini, güvenlerini kazanmakta, kendilerinden beklendiği gibi hareket etmişlerdir. Parti seçimlerinin canlı ve özenli bir tarzda oluşu, siyasal hayatımızda önemli bir ilerleştire.

*Partimizin, Halkevleriyle bütün yurttaşlara kucağını açması vatanda sosyal ve kültürel bir devrim yaptı..."*¹³⁸

M. Kemal Atatürk'ün bu sözlerinden Halkevleri prensiplerinin halka yayılmak istenmesi prensibi güdülerek, kütüphane ve yayın şubesi tarafından halka sunulmuştur.

3. Dil, tarih ve edebiyat şubesinin 'Ulusum ve Ülküm' ve 'Geceler' köycüler şubesinin 'Bağcılık Hakkında Fadeli Bilgiler' ve 'Meyvecilik İş Kılavuzu', sosyal yardım şubesinin 'Hayvanlarda Dalak Hastalığı' adlarındaki yayınları Halkevi'nin basımevinde bastırılarak kardeş Halkevlerine ve Bilecik'teki köylere dağıtılmıştır.¹³⁹

¹³⁴Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

¹³⁵Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi, s. 8.

¹³⁶Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, s. 19.

¹³⁷Bilecik Halkevi Broşürü, s. 13.

¹³⁸CHP Dördüncü Büyük Kurultayında Genel Başkan Kemal Atatürk'ün Söylevi, Ankara, 1935, s. 11.

¹³⁹Bilecik Halkevi Broşürü, s. 13.

4. Teşvik amacıyla Necmi Güney'e kütüphaneye 40 cilt kitap hediye ettirilmiş ve 400 kitap ciltlendirilmiştir.¹⁴⁰ Bilecik Halkevi'nin 700 kitabını 2200 yurttaş okumaya gelmiş ve bu kaynaklardan istifade etmiştir.¹⁴¹

5. Kütüphanede yeniden düzenleme yapılmıştır.

6. Halkevi salonundan halkın sık sık ziyaret ettiği Uray parkına bir hoparlör verilmek suretiyle radyodan halkın istifade etmesi için çalışılmıştır.¹⁴²

Kütüphane ve yayın şubesinin 1936 yılındaki faaliyetleri şu şekildedir:

1. Köycüler tarafından açılan okuma odalarına 408 kitap ve mecmua verilmiştir.

2. Köycüler şubesinin hazırladığı 'Pamukçuluk İş Kılavuzu', dil, tarih ve edebiyat şubesinin hazırladığı 'Geçmiş Olsun' mektep piyesini, başkanlığın hazırladığı 1935 broşürünün 500'er sayısı basılarak Bilecik'in köylerine ve kardeş Halkevlerine dağıtılmıştır.

3. İl çevresinde parti örgütleri için yeterli olacak miktarda üye kayıt defterleri hazırlanarak partiye hediye edilmiştir.

4. Devrimin Sesi dergisi muntazam çıkarılmaya devam etmiştir.

5. Kitap okumak için 886 kişi kütüphaneye başvurmuş ve 3000 kişi de köy okuma odalarındaki kütüphanelerden istifade etmiştir.

6. Halkın aydınlatılması için radyo'dan da yararlanılmıştır.¹⁴³

Ayrıca 18.01.1936 tarihinde 22 köy öğretmeni ve kültür direktörlerinin de katılımıyla bir toplantı yapılmış katılan öğretmenlerin köylerinde Halkevi tarafından birer kütüphane ve dersane açılması, metinleri Halkevi Başkanlığı tarafından hazırlanacak konferansların öğretmenler tarafından verilmesi kararlaştırılmıştır.¹⁴⁴

Halkevlerinin açılmasından bir yıl sonra Cumhuriyet'in 10. yılında 29 Halkevi çalışma ve başarıları konusunda yapıtlar yayınlamışlardır. Bu Halkevleri arasında yer alan Bilecik Halkevi 6 yayın yaparak çalışmalarını aktarmıştır.¹⁴⁵

¹⁴⁰Bilecik Halkevi Broşürü, s. 13.

¹⁴¹103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, s. 103.

¹⁴²Bilecik Halkevi Broşürü, s. 13.

¹⁴³ Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 12.

¹⁴⁴Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 13.

¹⁴⁵Cumhuriyetin 10. yılında yayın yaparak çalışmalarını anlatan 5 ve daha çok yayın yapmış olan Halkevleri Ankara: 7; Aydın: 10, Balıkesir: 7, Bilecik: 6, Gaziantep: 12, Bursa: 6, İstanbul: 7, Konya: 5; Muğla:5 olarak ifade edilmiştir; İnan, a.g.e., s. 892.

Bilecik Halkevi Şubeleri ve Faaliyetleri

1933-1935 yılları arasında kütüphane ve yayın şubesinde bulunan kitap sayısı ve bu kitaplardan yararlanan kişi sayıları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: 1933-1935 Yılları Arasında Bilecik Halkevi Kütüphane ve Yayın Şubesindeki Kitaplar ve Onlardan Yararlananların Sayıları¹⁴⁶

Yıllar	Kitap Sayıları	Okuyan Sayısı
1933	600	--
1934	430	250
1935	700	220

Sonuç

Halkevleri Mustafa Kemal Atatürk tarafından devrim atılımlarını gerçekleştirme, halkın yaşam düzeyini yükseltme ve halkın eğitilmesi görevini üstlenecek bir kurum olarak düşünülmüş ve 19 Şubat 1932 tarihinde 14 yerde birden açılmıştır. Tek parti döneminde açılan halkevleri ile Atatürk İlke ve İnkılâplarının halka benimsetilmesi ve halk ile aydın arasındaki kaynaşmanın sağlanması hedeflenmiştir. Bu hedefler doğrultusunda faaliyetlerine başlayan Bilecik Halkevi 24 Haziran 1932 tarihinde dokuz şube kollarından yedi tanesini açarak çalışmalarına başlamıştır. Bilecik Halkevi'nin ilk açılan şubeleri; Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi, Temsil Şubesi, Spor Şubesi, İctimaî Yardım Şubesi, Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, Kütüphane ve Yayın Şubesi, Köycüler Şubesi'dir. Bunlara 1934 yılında Güzel Sanatlar Şubesi de katılmıştır. Müze ve Sergi Şubesi Bilecik Halkevi Kolları arasında yer almamıştır. Bilecik halkevi şube faaliyetlerine bakıldığında; yapılan çalışmalarla Bilecik halkının birçok yeniliklerle karşılaştığı, halkevinin köylü-şehirli arasında dayanışma ruhunu geliştirdiği ve halkın gelişimine önemli katkılar sağladığı görülmektedir.

¹⁴⁶1933 F.R.H.,s. 121; 1934 F.R.H., s. 193; 1935 F.R.H., s.199; Devrimin Sesi, C.1, S.5, 1936, s. 15.

Kaynakça

I. Arşivler

Cumhuriyet Arşivi

BCA,490.01.847.353.3

BCA,490.01.827.268.2.

BCA, 490.01.1007.888.2.

BCA,490.01.971.755.1.

BCA, 490.01.1021.930.4.

II. Resmi Yayınlar

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942

103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, Halkevleri 1932-1935

Onuncu Cumhuriyet Bayramında Bilecik Halkevi

Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları

Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları

Bilecik Halkevi 1935 Broşürü

CHP Dördüncü Büyük Kurultayında Genel Başkan Kemal

Atatürk'ün Söylevi(1935).

III. Süreli Yayınlar

Devrimin Sesi Dergisi

Devrimin Sesi, C.1

Bozüyük Gazetesi

Bozüyük, 1 Mart 1947

Bozüyük, 8 Nisan 1947

Bozüyük,12 Temmuz 1947

Bozüyük, 27 Aralık 1947.

Bozüyük,28 Şubat 1948.

Bozüyük,15 Mayıs 1948.

Bozüyük, 26 Şubat 1949

Bozüyük,12 Haziran 1949

Bozüyük, 12 Kasım 1949,

Bozüyük, Ocak 1950

Bozüyük, 25 Şubat 1950

İleri Bilecik Gazetesi

İleri Bilecik, 11 Ocak 1947

İleri Bilecik, 16 Aralık 1947

İleri Bilecik, 3 Eylül 1949

IV. Kitaplar

ERGÜN Mustafa (1997), **Atatürk Devri Türk Eğitimi**, Ocak Yayınları, Ankara.

Geçmiş Olsun(1936),Bilecik Halkevi, Basımevi.

V. Makaleler

ÇEÇEN, Anıl (1974), 'Atatürk'ün Kurduğu Halkevleri', **Atatürk ve Halkevleri**, Ankara.

KARAÇAM, Nazif (1970), "Halk Aydını Açısından Halkevleri ve Ulusal Halk Çalışması Sorunu", **Halkevleri Dergisi**, S. 42, Ankara.

KANSU, Nafi (1938), "Halkevlerimiz", **Ülkü**, S. 69, Ankara.

Ek 1.

T. C. MÜNAKELAT VEKÂLETİ P. T. T. U. M. (Örnek : 251/1)

Devlet telgraf muhaberesinden dolayı mes'uliyet kabul olunur

Adres : C. C. P. Genel Sekreterliğine

TELGRAF 13162 Yol Servis İşaretleri

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü CUMHURİYET ARŞİVİ

Flge 1/1941 19 013 Ağustos 1941 63381 Ekis

İLK MERKEZ	NO	KELİME	VERİLDİĞİ	RESMİ HUSUSİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI Tarih	İMZA
234 - BİLECİK	122	23	12/8 1915		BEKİŞEHİR	1941	

VİLAYETİMİZE BELEN EYYUP TEMSİL KOLU EVİMİZTE BELKİS VE HİSSE SAYIYA PİYASALARINI MUVAFAKİYETLE TEMSİL ETTİKLERİ ARZ OLUNUP HALKEVİ HALI İPEK

490 01 1021 930 4

20 Ağustos 1941

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1021 - Dosya No: 930 - Sıra No: 4

*Eyüp Temsil Kolunun Bilecik Halkevini Ziyareti için Yazışma*¹⁴⁷

Ek 2.

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

¹⁴⁷BCA, 490.01.1021.930.4.

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

Bilecik Halkevi Spor Şubesinin Çalışmaları ile İlgili Fotoğraflar¹⁴⁸
Ek 3.

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

Bilecik Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin Bir Etkinliğinin Fotoğrafı¹⁴⁹

¹⁴⁸BCA, 490.01.1070.1100.1.

¹⁴⁹BCA, 490.01.1070.1100.1.

Ek 4.

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

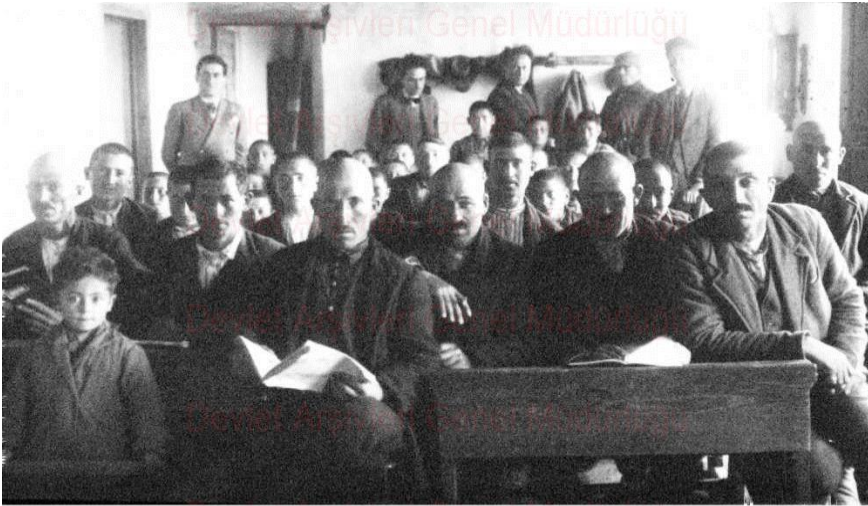
Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

*Bilecik Halkevi Temsil Şubesinin Faaliyetleri ile İlgili Fotoğraflar*¹⁵⁰
Ek 5.

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 1070 - Dosya No: 1100 - Sıra No: 1

*Bilecik Halkevinde Katılımcıların Fotoğrafı*¹⁵¹

¹⁵⁰BCA, 490.01.1070.1100.1.

¹⁵¹BCA, 490.01.1070.1100.1.

27 Şubat 1948 Tarihli İleri Bilecik Gazetesinde Bilecik Halkevi ile ilgili Haber. EK 7.

Bilecik Halkevi ile ilgili İleri Bozüyük Gazetesinin 28 Aralık 1951 Tarihli Haberi.